

„Piękno w drewnie ukryte - konserwacja zabytków etnograficznych XIX - pocz. XX w. z kolekcji Muzeum w Łowiczu”

Projekt dofinansowany ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu operacyjnego *Wspieranie Działań Muzealnych* w kwocie 31 560,00 zł.

Wykonawca prac: Jerzy Kowalski Konserwacje Dzieł Sztuki w Krakowie.

W ramach projektu przeprowadzono konserwację 48 zabytków drewnianych - 35 z ekspozycji stałej i 13 z magazynu zbiorów etnograficznych. Większość pochodzi z kolekcji gromadzonych przez Muzeum Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego i Muzeum Starożytności i Pamiątek Historycznych, działających w Łowiczu na początku XX w. Stan zachowania wytypowanych eksponatów uniemożliwiał ich ekspozycję. Zastosowano konserwację zachowawczą, zapobiegającą procesom degradacji.

Wśród eksponatów poddanych konserwacji znalazły się przede wszystkim rzeźby o tematyce sakralnej. Dużą grupę stanowią figury Chrystusa Ukrzyżowanego umieszczane pierwotnie na krzyżach przydrożnych tzw. Bożych Mękach. Zniszczone zębem czasu, uratowane przez pasjonatów Anielę Chmielińską i Władysława Tarczyńskiego, stanowią dowód religijności i mistrzostwa ludowych twórców.

Licznie reprezentowane są także przedstawienia Matki Boskiej i Świętych. Jedną z figur jest wykonana przez lokalnego, anonimowego artystę Pieta. Rzeźba o niezwyklej ekspresji i mistrzowskiej kompozycji, ukazuje cierpienie Matki Boskiej trzymającej na kolanach ciało Jezusa zdjęte z krzyża.

Innym popularnym niegdyś wizerunkiem są figury Matki Boskiej Skępskiej w charakterystycznych szatach zdobionych ornamentami roślinnymi. Czczone na Mazowszu, także w Łowickim, umieszczane w przydrożnych kapliczkach i na domowych ołtarzykach, przywożone były przez chłopów z pielgrzymek do sanktuarium w Skępem.

Wśród postaci świętych pańskich dominują *Nepomuki*. Kult Świętego Jana Nepomucena miał miejsce w niemal całej Polsce. Jego wizerunki, jako patrona od powodzi wystawiano we wznoszonych przez Księżaków kapliczkach przydrożnych nad Bzurą i jej licznymi dopływami.

Unikalnymi eksponatami są snycerowane i polichromowane krucyfiksy wykonane przez Jana Golisa z Łaźnika, jednego z najzdolniejszych ludowych rzeźbiarzy w Łowickim w początku XX w.

Konserwacji poddano także dwa ule eksponowane w ogrodzie skansenu przy Muzeum w Łowiczu. Jeden z nich ma postać duchownego w birecie, z książką w dłoni. Stanowi ciekawy przykład, jak w kulturze ludowej piękno łączyło się z użytecznością przedmiotu.

Do projektu zakwalifikowane zostały również eksponaty pozyskane przez muzeum w ostatnich latach jako dary. Obiektem wyróżniającym się jest datowany na 1935 r., płaskorzeźbiony ołtarzyk domowy z wkomponowanymi w ramę obrazkami typu collage oraz figurą Matki Boskiej Niepokalanej w centrum. Wykonany w miejscowości Czatolin przez miejscowego stolarza, został ofiarowany do muzeum przez rodzinę w 2016 r.

Ozdobę kolekcji stanowi krzyż wolnostojący z Miłochniewic, miejscowości położonej na południowych krańcach regionu. Jego historia wiąże się z ciekawą legendą, mówiącą o wzniesieniu krzyża po bójce miejscowych ze szwedzkimi żołnierzami wracającymi spod oblężenia Częstochowy. Krzyż został ocalony przed zniszczeniem w ostatniej chwili dzięki zgłoszeniu od jednej z letniczek i szybkiej interwencji pracowników muzeum.

Wszystkie obiekty zakwalifikowane do projektu reprezentują najstarsze i najciekawsze przykłady ludowej rzeźby i rzemiosła stanowiąc bezcenny zbiór z punktu widzenia kultury regionalnej. Można je oglądać na stałej ekspozycji etnograficznej w budynku muzeum, na ekspozycji plenerowej w skansenie przy muzeum oraz w skansenie w Maurzycach.

Poniżej prezentujemy efekty prac konserwatorskich:

1. E-1175-MŁ, rzeźba Chrystus Ukrzyżowany, XIX w. (?), drewno polichromowane, wysokość 32 cm, ze zbiorów Muzeum Starożytności i Pamiątek Historycznych Władysława Tarczyńskiego.

Stan przed i po konserwacji:

2. E-1180-MŁ, rzeźba Chrystus Ukrzyżowany, XIX w. (?), wysokość 20 cm, ze zbiorów Muzeum Starożytności i Pamiątek Historycznych Władysława Tarczyńskiego.

Stan przed i po konserwacji:

3. E-1181-MŁ, rzeźba św. Jan Nepomucen, XIX w. (?), drewno polichromowane, wysokość z podstawą 33,5 cm, ze zbiorów Muzeum Starożytności i Pamiątek Historycznych Władysława Tarczyńskiego.

Stan przed i po konserwacji:

4. E-1182-MŁ, rzeźba św. Jan Nepomucen, XIX w. (?), drewno polichromowane, wys. z podstawą 34 cm, ze zbiorów Muzeum Starożytności i Pamiątek Historycznych Władysława Tarczyńskiego.

Stan przed i po konserwacji:

5. E-1183-MŁ, rzeźba św. Jan Nepomucen, K. Kołaczyński, Retki, 1870 r., drewno polichromowane, wys. 65 cm, szer. 16 cm, dar autora K. Kołaczyńskiego ze wsi Retki.

Stan przed i po konserwacji:

6. E-1184-MŁ, rzeźba Chrystus, K. Kołaczyński, Retki, II poł. XIX w., drewno polichromowane, wys. 41 cm, dar autora K. Kołaczyńskiego ze wsi Retki.

Stan przed i po konserwacji:

7. E-1185-MŁ, rzeźba Matka Boska Skepska, wieś Skepe, pow. gostyniński, XIX w. (?), drewno polichromowane, wys. 30 cm, szer. 12 cm, dar K. Surmy ze wsi Szymanowice.

Stan przed i po konserwacji:

8. E-1186-MŁ, rzeźba Św. Jan Nepomucen, XIX w. (?), drewno polichromowane, wys. 47 cm, szer. podstawy 13 cm, dar J. Golisa ze wsi Łaźniki.

Stan przed, w trakcie i po konserwacji:

9. E-1191-MŁ, rzeźba Krzyż drewniany, Łaźniki, 1923 r., drewno polichromowane, wys. 62 cm, szer. Podstawy 21 cm, ze zbiorów Muzeum Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego w Łowiczu.

Stan przed i po konserwacji:

10. E-1197-MŁ, rzeźba Chrystus Ukrzyżowany, XIX w. (?), drewno polichromowane, wys. 27 cm, ze zbiorów Muzeum Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego w Łowiczu.

Stan przed, w trakcie i po konserwacji:

11. E-1198-MŁ, rzeźba Matka Boska Skępska, XIX w. (?), drewno polichromowane, wys. 27 cm, szer. 10 cm, ze zbiorów Muzeum Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego w Łowiczu.

Stan przed i po konserwacji:

12. E-1199-MŁ, rzeźba Chrystus Ukrzyżowany, XIX w. (?), drewno polichromowane, wys. 44 cm, ze zbiorów Muzeum Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego w Łowiczu.

Stan przed i po konserwacji:

13. E-1231-MŁ, rzeźba Krzyż drewniany, XIX w. (?), drewno polichromowane, wys. 57 cm, podstawa 19x16 cm, ze zbiorów Muzeum Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego w Łowiczu.

Stan przed i po konserwacji:

14. E-3072-MŁ, rzeźba Chrystus Ukrzyżowany, pow. łowicki, XIX w. (?), drewno polichromowane, wys. 28,5 cm, podstawa 10,5x10,5cm, ze zbiorów Muzeum Starożytności i Pamiątek Historycznych Władysława Tarczyńskiego.

Stan przed i po konserwacji:

15. E-3073-MŁ, rzeźba Świątek, pow. łowicki, XIX w. (?), drewno polichromowane, wys. 22 cm, szer. podstawy 5 cm, ze zbiorów Muzeum Starożytności i Pamiątek Historycznych Władysława Tarczyńskiego.

Stan przed i po konserwacji:

16. E-3074-MŁ, rzeźba Świątek, pow. łowicki, XIX w. (?), drewno polichromowane, wys. 23 cm, szer. podstawy 4 cm, ze zbiorów Muzeum Starożytności i Pamiątek Historycznych Władysława Tarczyńskiego.

Stan przed i po konserwacji:

17. E-3075-MŁ, rzeźba Anioł, pow. łowicki, XIX w. (?), drewno polichromowane, wys. 19 cm, szer. podstawy 6 cm, ze zbiorów Muzeum Starożytności i Pamiątek Historycznych Władysława Tarczyńskiego.

Stan przed i po konserwacji:

18. E-3076-MŁ, rzeźba Matka Boska Skępska, pow. łowicki, XIX w. (?), drewno polichromowane, wys. 21cm, szer. 10 cm, ze zbiorów Muzeum Starożytności i Pamiątek Historycznych Władysława Tarczyńskiego.

Stan przed, w trakcie i po konserwacji:

19. E-3078-MŁ, rzeźba Anioł, pow. łowicki, XIX w. (?), drewno polichromowane, dł. 35,5 cm, szer. podstawy 14,5 cm, ze zbiorów Muzeum Starożytności i Pamiątek Historycznych Władysława Tarczyńskiego.

Stan przed i po konserwacji:

20. E-3080-MŁ, rzeźba Chrystus stojący, Strugienice, 1900 r., drewno polichromowane, wys. 55 cm, szer. podstawy 9,5 cm, ze zbiorów Muzeum Starożytności i Pamiątek Historycznych Władysława Tarczyńskiego.

Stan przed i po konserwacji:

21. E-3091-MŁ, rzeźba stojący Chrystus, pow. łowicki, XIX w. (?), drewno polichromowane, wys. 35,5 cm, podstawa 10,5x10,5 cm, ze zbiorów Muzeum Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego w Łowiczu.

Stan przed i po konserwacji:

22. E-3092-MŁ, rzeźba św. Jan Nepomucen, pow. łowicki, XIX w. (?), drewno polichromowane, wys. 25 cm, szer. podstawy 5 cm, ze zbiorów Muzeum Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego w Łowiczu.

Stan przed i po konserwacji:

23. E-3093-MŁ, rzeźba Matka Boska Skępska, okolice Łowicza, 1870 r., drewno polichromowane, wys. 22 cm, szer. podstawy 9,5 cm, ze zbiorów Muzeum Starożytności i Pamiątek Historycznych Władysława Tarczyńskiego.

Stan przed i po konserwacji:

24. E-3095-MŁ, rzeźba Matka Boska, pow. łowicki, XIX w. (?), drewno polichromowane, wys. z podstawą 21,5 cm, podstawa 8x7x1 cm, ze zbiorów Muzeum Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego w Łowiczu.

Stan przed, w trakcie i po konserwacji:

25. E-3096-MŁ, rzeźba Chrystus Frasobliwy, XIX w., drewno polichromowane, wys. 21cm, szer. podstawy 9,5x9 cm, ze zbiorów Muzeum Starożytności i Pamiątek Historycznych Władysława Tarczyńskiego.

Stan przed i po konserwacji:

26. E-3097-MŁ, rzeźba Pieta, Bąków, XIX w., drewno polichromowane, wys. 21 cm, szer. podstawy 9,5 cm, ze zbiorów Muzeum Starożytności i Pamiątek Historycznych Władysława Tarczyńskiego.

Stan przed i po konserwacji:

27. E-3098-MŁ, rzeźba Chrystus Frasobliwy, pow. łowicki, XIX w., drewno polichromowane, wys. 9 cm, ze zbiorów Muzeum Starożytności i Pamiątek Historycznych Władysława Tarczyńskiego.

Stan przed i po konserwacji:

28. E-3136-MŁ, rzeźba Chrystus Ukrzyżowany, Sobota, XIX w., drewno polichromowane, wys. 19,5 cm, szer. 20 cm, ze zbiorów Muzeum Starożytności i Pamiątek Historycznych Władysława Tarczyńskiego.

Stan przed i po konserwacji:

29. E-3137-MŁ, rzeźba Chrystus Ukrzyżowany, pow. łowicki, XIX w., drewno polichromowane, wys. 29 cm, ze zbiorów Muzeum Starożytności i Pamiątek Historycznych Władysława Tarczyńskiego.

Stan przed i po konserwacji:

30. E-3138-MŁ, Krzyż, Sobota, XIX w., drewno polichromowane, wys. krzyża 52 cm, szer. krzyża 22 cm, wys. figury 24 cm, ze zbiorów Muzeum Starożytności i Pamiątek Historycznych Władysława Tarczyńskiego.

Stan przed i po konserwacji:

31. E-3139-MŁ, Krzyż, pow. łowicki, XIX w., drewno polichromowane, wys. 38 cm, dł. 17,5 cm, wys. figury 21 cm, ze zbiorów Muzeum Starożytności i Pamiątek Historycznych Władysława Tarczyńskiego.

Stan przed, w trakcie i po konserwacji:

32. E-3143-MŁ, rzeźba Matka Boska, pow. łowicki, XIX w., drewno polichromowane, wys. 22,5 cm, szer. podstawy 3,5 cm, ze zbiorów Muzeum Starożytności i Pamiątek Historycznych Władysława Tarczyńskiego.

Stan przed i po konserwacji:

33. E-3147-MŁ, Kapliczka przydrożna, pow. łowicki, 1854 r., drewno polichromowane, dł. podstawy 15 cm, wys. 7 cm, szer. 8 cm, wys. ołtarzyka 20 cm, ze zbiorów Muzeum Starożytności i Pamiątek Historycznych Władysława Tarczyńskiego.

Stan przed, w trakcie i po konserwacji:

34. E-3149-MŁ, rzeźba krucyfiks, pow. łowicki, XIX w., drewno polichromowane, wys. całkowita 61,5 cm, ze zbiorów Muzeum Starożytności i Pamiątek Historycznych Władysława Tarczyńskiego.

Stan przed, w trakcie i po konserwacji:

35. E-3150-MŁ, krzyż drewniany polichromowany, pow. łowicki, XIX w., wys. 40 cm, ze zbiorów Muzeum Starożytności i Pamiątek Historycznych Władysława Tarczyńskiego.

Stan przed i po konserwacji:

36. E-3152-MŁ, kapliczka przydrożna, pow. łowicki, XIX w., drewno polichromowane, wys. 51 cm, podstawa 26,5x9,5 cm, ze zbiorów Muzeum Starożytności i Pamiątek Historycznych Władysława Tarczyńskiego, dar R. Oczykowskiego.

Stan przed i po konserwacji:

37. E-3155-MŁ, krzyż z wizerunkiem Chrystusa Ukrzyżowanego, pow. łowicki, XIX w. (?), drewno polichromowane, wys. 44 cm, szer. 20 cm, podstawa 9,5x13 cm, ze zbiorów Muzeum Starożytności i Pamiątek Historycznych Władysława Tarczyńskiego, dar R. Oczykowskiego.

Stan przed i po konserwacji:

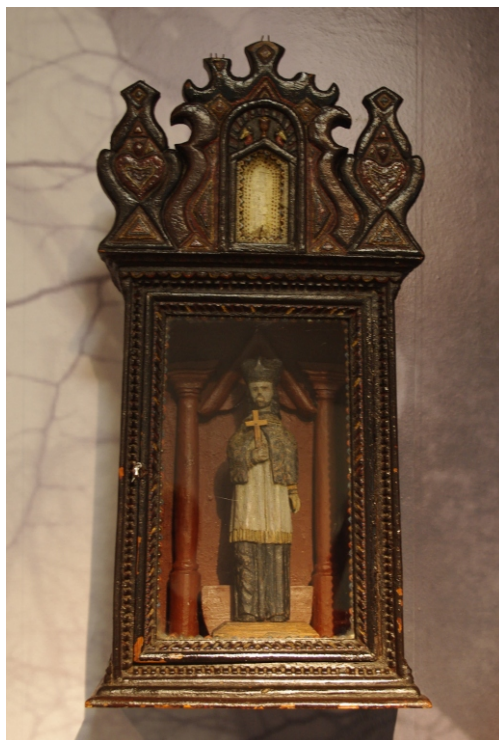
38. E-4341-MŁ, rzeźba Św. Jan Nepomucen, K. Kołaczyński, Retki, XIX w., drewno polichromowane, wys. podstawy 9 cm, wys. rzeźby 47 cm, średnica podstawy 16 cm, ze zbiorów Muzeum Starożytności i Pamiątek Historycznych Władysława Tarczyńskiego.

Stan przed i po konserwacji:

39. E-4353-MŁ, kapliczka przydrożna, XIX w., drewno polichromowane, wys. 65 cm, podstawa 33x28,5 cm, ze zbiorów Muzeum Starożytności i Pamiątek Historycznych Władysława Tarczyńskiego.

Stan przed i po konserwacji:

40. E-4991-MŁ, rzeźba św. Jan Nepomucen, Bielawy, XIX w. (?), drewno polichromowane, wys. 27 cm, ze zbiorów Muzeum Starożytności i Pamiątek Historycznych Władysława Tarczyńskiego.

Stan przed i po konserwacji:

41. E-5001-MŁ, rzeźba Matka Boska, Sobota, XIX w. (?), drewno polichromowane, wys. 26 cm, szer. podstawy 8 cm, dar H. Burzyńskiego z Chruślina.

Stan przed, w trakcie i po konserwacji:

42. E-5002-MŁ, rzeźba Św. Alojzy, Głowno, XIX w. (?), drewno polichromowane, wys. 21cm, szer. podstawy 6 cm, dar H. Burzyńskiego z Chruślina.

Stan przed, w trakcie i po konserwacji:

43. E-5118-MŁ, ul kładowy, J. Tarkowski, Urzecze, II poł. XIX w., drewno, pokrywa metalowa, wysokość 120 cm, średnica 50 cm, dar Towarzystwa Przyjaciół Muzeum w Łowiczu.

Stan przed, w trakcie i po konserwacji:

44. E-5610-MŁ, rzeźba Czarna Madonna, XIX w. (?), drewno polichromowane, wys. 68 cm, szer. podstawy 22 cm, ze zbiorów Muzeum Starożytności i Pamiątek Historycznych Władysława Tarczyńskiego.

Stan przed i po konserwacji:

45. E-5761-MŁ, ul kładowy figuralny Ksiądz, A. Niedulski, Pniewo, 1930 r., rzeźba drewniana polichromowana, wys. 170 cm, przekaz Towarzystwa Przyjaciół Muzeum w Łowiczu.

Stan przed, w trakcie i po konserwacji:

46. E-7396-MŁ, Krucyfiks, II poł. XIX w., drewno polichromowane, wys. 75,5 cm, belka poprzeczna 33 cm, dar J. Rykały.

Stan przed i po konserwacji:

47. E-7969-MŁ, ołtarzyk domowy z gipsową figurą Matki Boskiej Niepokalanej i obrazkami drukowanymi typu collage z wizerunkami: św. Józefa, Św. Agaty, św. Antoniego, Jezusa z Otwartym Sercem i Matki Boskiej; S. Wawrzyn, Czatolin k. Łyszkowic, 1935 r., wymiary: wysokość 123 cm, szer. 91 cm, gł. 26 cm. Dar Z. Imiołek z Łodzi.

Stan przed i po konserwacji:

48. E-7938-MŁ, krzyż przydrożny, Miłochniewice, XVIII/XIX w., drewno, żelazo, wys. 238 cm, rozpiętość ramion 80 cm, dar G. Kowalczyka z Miłochniewic.

Stan przed, w trakcie i po konserwacji:

